

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΤΗΣ ΣΥΝΟΨΗΣ ΤΩΝ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΤΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

Η Μεταρρυθμιστική Τεχνική μέσα από την Ιστορική Εξέλιξη των Διοικητικών Μεταρρυθμίσεων ΣΤΟ ΠΕΔΙΟ ΤΗΣ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Οκτώβριος 2022

Εισαγωγή

Πρόσφατα εκδόθηκε από το ΕΛΙΑΜΕΠ και την ΕΕΤΑΑ σε βιβλίο και ψηφιακά η περίληψη της Μελέτης με τίτλο «*Η Μεταρρυθμιστική Τεχνική μέσα από την Ιστορική Εξέλιξη των Διοικητικών Μεταρρυθμίσεων στο πεδίο της Αποκέντρωσης και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα*». Συντάκτης της Μελέτης ο Παναγιώτης Μαΐστρος, ερευνητική ομάδα ο Ράλλης Γκέκας, ο Γιάννης Γούπιος και η Δήμητρα Κουτσούρη και πρόλογος του καθηγητή ΕΚΠΑ Ν.-Κ. Χλέπα.

Η Μελέτη αφορά τις διοικητικές μεταρρυθμίσεις στο πεδίο της Αποκέντρωσης και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στη χώρα μας τη Μεταπολιτευτική περίοδο (1975–2020), επικεντρώνεται στην περιγραφή και την αποτίμησή τους υπό την οπτική της μεταρρυθμιστικής τεχνικής (reform engineering) –η οποία ελάχιστα έχει απασχολήσει τον δημόσιο διάλογο και την επιστημονική κοινότητα στη χώρα μας– και μπορεί να ενισχύσει τη θεσμική μνήμη του πολιτικο-διοικητικού συστήματός μας.

Οι συνιστώσες της μεταρρυθμιστικής τεχνικής που χρησιμοποιεί η Μελέτη είναι: 1) ο χαρακτήρας των διοικητικών μεταρρυθμίσεων, 2) Τα μεταρρυθμιστικά εργαλεία, 3) Η μεταρρυθμιστική μεθοδολογία και 4) Οι μεταρρυθμιστικές τεχνικότητες (technicalities).

Η αποτίμηση των διοικητικών μεταρρυθμίσεων δεν αφορά μόνο τις τρεις σημαντικότερες, δηλαδή την ίδρυση της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, το Πρόγραμμα “Καποδίστριας” και το Πρόγραμμα “Καλλικράτης”, αλλά και πολλές επιμέρους συνιστώσες του θεσμού της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, όπως είναι οι αρμοδιότητες των ΟΤΑ, οι προγραμματικές συμβάσεις, οι δημοτικές επιχειρήσεις και οι αναπτυξιακές εταιρείες, ο δημοκρατικός προγραμματισμός, τα οικονομικά και η οικονομική διαχείριση των ΟΤΑ, η εισαγωγή της πληροφορικής στους ΟΤΑ, οι θεσμοί συνεργασίας και διαλειτουργικότητας, η συμμετοχή των πολιτών, οι κοινωνικές δομές και προγράμματα, τα αναπτυξιακά προγράμματα των ΟΤΑ.

Οι πληροφορίες που μας δίνει η Μελέτη για τις διοικητικές μεταρρυθμίσεις μπορεί να βοηθήσουν στη δημιουργία ενός μέτρου σύγκρισης και αξιολόγησης των πολιτικών πρωτοβουλιών που ισχυρίζονται ότι σχεδιάζουν και εφαρμόζουν μεταρρυθμίσεις, οι οποίες δεν μένουν αναρτημένες στο ΦΕΚ αλλά έχουν μετρήσιμο αποτέλεσμα.

Για κάθε διοικητική μεταρρύθμιση παρουσιάζεται συνοπτικά το πότε, γιατί και πώς γεννήθηκε, το περιεχόμενό της (κυρίως το σχετικό νομοθετικό πλαίσιο), οι εμπνευστές και τα τυχόν πρότυπά της, το αποτέλεσμα της και η εξέλιξη μέχρι σήμερα του νέου θεσμού που η μεταρρύθμιση αυτή δημιούργησε, καθώς και ο χαρακτήρας της από άποψη μεταρρυθμιστικής τεχνικής. Για τις σημαντικότερες μεταρρυθμίσεις παρουσιάζονται και τα μεταρρυθμιστικά εργαλεία καθώς και η μεταρρυθμιστική μεθοδολογία που χρησιμοποίησαν.

Το σημαντικό πλεονέκτημα της Μελέτης είναι ότι οι τέσσερις επιστήμονες που είναι η ομάδα εκπόνησης της Μελέτης, έχοντας αφιερώσει το μεγαλύτερο μέρος της επαγγελματικής ζωής τους στην Τοπική Αυτοδιοίκηση από διάφορες θέσεις ευθύνης, συμμετείχαν στη νομοθέτηση και εφαρμογή των περισσότερων από τις διοικητικές μεταρρυθμίσεις που περιγράφουν στη Μελέτη και επομένως μας δίνουν πολύτιμα στοιχεία και πληροφορίες για τη γέννηση και την εξέλιξή τους, αλλά και κωδικοποιούν τα συμπεράσματά τους, προκειμένου να καταλήξουν σε προτάσεις για την επόμενη σημαντική διοικητική μεταρρύθμιση στο πεδίο της Αποκέντρωσης και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Τα σημαντικότερα συμπεράσματα και οι προτάσεις τους είναι τα ακόλουθα.

1. Οι βασικές αρχές και οι στρατηγικοί στόχοι των διοικητικών μεταρρυθμίσεων

Σύμφωνα με την ομάδα εκπόνησης της Μελέτης, οι βασικές αρχές και οι στρατηγικοί στόχοι των διοικητικών μεταρρυθμίσεων Αποκέντρωσης και Τοπικής Αυτοδιοίκησης στη χώρα μας, είναι η εφαρμογή των αρχών της εταιρικής σχέσης και της επικουρικότητας των διοικητικών επιπέδων, η εγγύτητα παροχής των υπηρεσιών στους πολίτες και τις επιχειρήσεις και η ποσοτική και ποιοτική βελτίωση των υπηρεσιών αυτών, η διεύρυνση της οικονομικής και της διοικητικής αυτοτέλειας και η βελτίωση της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας των φορέων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, η δημοκρατική λειτουργία του θεσμού και η ενεργότερη συμμετοχή των πολιτών, η προώθηση της περιφερειακής και της τοπικής ανάπτυξης με σκοπό την χωρική και κοινωνική συνοχή και γενικότερα η αναβάθμιση του ρόλου της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στο Πολιτειακό σύστημα της χώρας μας.

2. Ο χαρακτήρας και τα εργαλεία των διοικητικών μεταρρυθμίσεων – Η Εργαλειοθήκη “Εμμ. Ροϊδης”

Ο χαρακτήρας κάθε διοικητικής μεταρρύθμισης προσδιορίζεται με βάση τους ακόλουθους τέσσερις (4) τύπους χαρακτήρων: 1) Μεταρρύθμιση δομών, 2) Μεταρρύθμιση λειτουργιών, 3) Μεταρρύθμιση πόρων, 4) Μεταρρύθμιση σχέσεων (μορφών διακυβέρνησης).

Τα τέσσερα (4) μεταρρυθμιστικά εργαλεία των διοικητικών μεταρρυθμίσεων είναι τα ακόλουθα:

- 1° ο Νόμος και γενικότερα το κανονιστικό πλαίσιο,
- 2° το Πρόγραμμα Εφαρμογής του Νόμου
- 3° το Πρόγραμμα Συλλογικής Υποστήριξης και

4^ο το Αναπτυξιακό Πρόγραμμα.

Τα 4 μεταρρυθμιστικά εργαλεία μπορούν να συγκροτήσουν μια χρήσιμη “εργαλειοθήκη” η οποία προτείνεται να ονομαστεί **Η Εργαλειοθήκη “Εμμ. Ροΐδης”**, για να θυμίζει τη γνωστή ρήση του «*Εις νόμος απαιτείται εις αυτήν την χώραν, ο οποίος να επιτάσσει την εφαρμογήν όλων των υπολοίπων νόμων*».

3. Η κατεύθυνση και ο οδοδείκτης των διοικητικών μεταρρυθμίσεων της Μεταπολίτευσης

Παρότι η διαδρομή των μεταρρυθμίσεων δεν παρουσιάζει μια “ευθύγραμμη χρονική ακολουθία” και μερικές φορές εμφανίζει αποκλίσεις και υπαναχωρήσεις ή/και προβλήματα στην εφαρμογή τους, η ομάδα εκπόνησης της Μελέτης εκτιμά ότι ταυτόχρονα υπάρχει μια ομόρροπη κατεύθυνση των διοικητικών μεταρρυθμίσεων, που υπηρετεί μια διαχρονική ιδεολογική και πολιτική επιλογή και τις παραπάνω βασικές αρχές και στρατηγικούς στόχους, οι οποίοι στοχεύουν στην προώθηση της Αποκέντρωσης και την ενίσχυση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Παράλληλα, η εξέλιξη της μεταρρυθμιστικής τεχνικής διαμορφώνει έναν οδοδείκτη για τον προσδιορισμό των χαρακτηριστικών της επόμενης σημαντικής διοικητικής μεταρρύθμισης και των προϋποθέσεων για την εφαρμογή της.

4. Οι αρμοδιότητες, οι δημόσιες πολιτικές, οι λειτουργίες και η διαλειτουργικότητα

Η ομάδα εκπόνησης της Μελέτης θεωρεί ότι στο πεδίο της Αποκέντρωσης και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης η συζήτηση που αφορά τον ρόλο κάθε διοικητικού επιπέδου στο Πολιτειακό σύστημα της χώρας μας δεν αρκεί πλέον να περιορίζεται στην έννοια των “αρμοδιοτήτων”, αλλά ότι χρειάζεται να προσθέσουμε τις έννοιες “δημόσιες πολιτικές”, “λειτουργίες”, “εταιρική σχέση” και “διαλειτουργικότητα” των διοικητικών επιπέδων (Κεντρικής Διοίκησης και Αποκεντρωμένων Διοικήσεων – Περιφερειών – Δήμων) και ότι η σπονδυλική στήλη της επόμενης σημαντικής διοικητικής μεταρρύθμισης πρέπει να είναι η Ψηφιακή Πολυεπίπεδη Διακυβέρνηση.

5. Κάθε σημαντικός Νόμος χρειάζεται τα εργαλεία εφαρμογής του

Προκειμένου να αντιμετωπιστεί η μεγάλη αδυναμία του πολιτικο-διοικητικού συστήματός μας, που είναι η μη εφαρμογή των νόμων που ψηφίζονται, προτείνουν κάθε σημαντικός Νόμος να συνοδεύεται από τα εργαλεία εφαρμογής του, όπως αυτά που προτείνονται στο πλαίσιο της «Εργαλειοθήκης “Εμμ. Ροΐδης”» και ιδίως το «Πρόγραμμα Εφαρμογής του Νόμου».

6. Οι τέσσερις (4) μεταρρυθμιστικές τεχνικές της μεταρρύθμισης των αρμοδιοτήτων

Εκτιμούν ότι ο δημόσιος διάλογος για τις αναγκαίες διοικητικές μεταρρυθμίσεις ενίσχυσης της Αποκέντρωσης και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης έχει εγκλωβιστεί στο αίτημα ή την υπόσχεση της «μεταφοράς αρμοδιοτήτων και των αντίστοιχων πόρων στην Τοπική Αυτοδιοίκηση», ενώ αυτό δεν έγινε ούτε πρόκειται να γίνει έτσι όπως απλουστευτικά υπονοείται από τους περισσότερους. Γι’ αυτό

προτείνουν τις ακόλουθες τέσσερις (4) τεχνικές μεταρρύθμισης των αρμοδιοτήτων:

- 1) Κατάργηση της έγκρισης αποφάσεων που λαμβάνονται σε ένα διοικητικό επίπεδο από υπερκείμενο διοικητικό επίπεδο, όταν η έγκριση αυτή αποτελεί έλεγχο σκοπιμότητας.
- 2) Αποσαφήνιση των “συντρεχουσών” αρμοδιοτήτων, δηλαδή αυτών που ασκούνται εν τοις πράγμασι ταυτόχρονα από δύο επίπεδα,
- 3) Προσθήκη νέων αρμοδιοτήτων, εφόσον διασφαλίζονται πλήρως οι πρόσθετοι πόροι που απαιτούνται για την άσκησή τους και
- 4) «Αλλαγή της διοικητικής υπαγωγής υπαρχουσών συγκροτημένων δομών ήδη χωροθετημένων σε περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο», όπως πρότειναν η Ένωση Περιφερειών Ελλάδας και η Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδας με κοινή πρότασή τους (του 2018).

7. Απαιτείται η χρηματοδότηση των ΟΤΑ για να ασκήσουν αρμοδιότητες που τυπικά ήδη έχουν

Σε όσους επιμένουν ότι αποτελεί προτεραιότητα «η μεταφορά αρμοδιοτήτων και των αντίστοιχων πόρων», επισημαίνουν ότι κατά τη γνώμη τους οι προτεραιότητες της τρέχουσας περιόδου είναι η χρηματοδότηση των ΟΤΑ για να ασκήσουν τις αρμοδιότητες που τυπικά ήδη έχουν, η επίλυση του προβλήματος της υποστελέχωσης βασικών υπηρεσιών των ΟΤΑ και ιδίως των μικρών Δήμων και η υποστήριξή τους προκειμένου να βελτιωθεί η διοικητική ικανότητά τους (administrative capacity).

8. Οι δομές της Τοπικής Αυτοδιοίκησης πρέπει να έχουν “βέλτιστο” (optimum) μέγεθος

Διαπιστώνουν ότι ενώ πολλοί αναγνωρίζουν ότι το κράτος μας είναι συγκεντρωτικό και χρειάζεται ουσιαστική αποκέντρωση, το πολιτικο-διοικητικό σύστημά μας έχει την εντύπωση ότι η συγκεντρωτοποίηση δομών και λειτουργιών, που οδηγεί σε “οικονομίες κλίμακας”, επιτυγχάνει αποτελεσματικότερη άσκηση των δημοτικών αρμοδιοτήτων και καλύτερη παροχή υπηρεσιών στους πολίτες.

Αντίθετα, η ομάδα εκπόνησης της Μελέτης εκτιμά ότι για τις δομές της Τοπικής Αυτοδιοίκησης δεν χρειάζεται διαρκής μεγέθυνση της εδαφικής περιφέρειάς τους, ότι η εμπειρία από τις διοικητικές οργανώσεις δείχνει ότι σύμφωνα με τα εκάστοτε δεδομένα και τα σχετικώς επιδιωκόμενα, υπάρχει αντίστοιχο “βέλτιστο” (optimum) μέγεθος και ότι στη διαχείριση των τοπικών υποθέσεων, μαζί με την αποτελεσματικότητα και την αποδοτικότητα χρήσης των πόρων, πρέπει να διασφαλίζεται η εγγύτητα παροχής των υπηρεσιών και η συμμετοχή των πολιτών.

9. Η επόμενη σημαντική μεταρρύθμιση θα είναι “λειτουργική”, “επιχειρησιακή” και “ψηφιακή” μεταρρύθμιση

Θεωρούν ότι η επόμενη σημαντική διοικητική μεταρρύθμιση δεν μπορεί να είναι “δομική” μεταρρύθμιση, αλλά θα είναι “λειτουργική”, “επιχειρησιακή” και

“ψηφιακή” μεταρρύθμιση, μια και ολοκληρώθηκαν οι δομικές αλλαγές και οι μόνες που μπορεί να γίνουν είναι:

- μεμονωμένες αλλαγές (όπως ήταν η δημιουργία των 7 νέων Δήμων με κατάτμηση των Δήμων των μεγάλων νησιών και τον Δήμο Βελβεντού),
- η αλλαγή της διοικητικής υπαγωγής υπαρχουσών συγκροτημένων δομών, ήδη χωροθετημένων σε περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο,
- η δημιουργία ορισμένων δομών εταιρικού ή συνεργατικού χαρακτήρα (όπως οι σύνδεσμοι) ή υποστηρικτικού χαρακτήρα (όπως οι αναπτυξιακές εταιρείες).

10. Η Μεταρρυθμιστική Μεθοδολογία “Ευπαλίνος”

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η **Μεταρρυθμιστική Μεθοδολογία “Ευπαλίνος”** που αποτελεί την “περιβάλλουσα” του σχετικού οδηγού του ΟΟΣΑ και των προτάσεων δύο ελλήνων καθηγητών (Δ. Παπούλια και Δ.Α. Σωτηρόπουλου). Τα 17 συστατικά χαρακτηριστικά της Μεθοδολογίας, αφορούν την πολιτική διεύθυνση της μεταρρύθμισης, το εύρος του περιεχομένου της, τα επιχειρησιακά χαρακτηριστικά της, τις σχέσεις της με το οικονομικό και κοινωνικό περιβάλλον, με τους stakeholders και με τους πολίτες και το σύστημα διοίκησης, παρακολούθησης και αξιολόγησης της εφαρμογής της.

Τα 17 συστατικά χαρακτηριστικά της προτεινόμενης Μεταρρυθμιστικής Μεθοδολογίας “Ευπαλίνος” μπορεί να αποτελέσουν όχι μόνο μια χρήσιμη δέσμη κριτηρίων για την αποτίμηση των διοικητικών μεταρρυθμίσεων στο πεδίο της Αποκέντρωσης και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, αλλά και τον πολύτιμο οδηγό για κάθε επίδοξο μεταρρυθμιστή (reform engineer).

11. Η Ψηφιακή Πολυεπίπεδη Διακυβέρνηση

Από νομικής και επιχειρησιακής άποψης, Ψηφιακή Πολυεπίπεδη Διακυβέρνηση σημαίνει : ανα-οριοθέτηση των αρμοδιοτήτων και διασφάλιση των συστημικών σχέσεων των τεσσάρων επιπέδων της Δημόσιας Διοίκησης (Κεντρικής Διοίκησης – Αποκεντρωμένων Διοικήσεων – Περιφερειών – Δήμων) κατά τομεακή δημόσια πολιτική (ή λειτουργική περιοχή), με λειτουργική ενοποίηση τους μέσω τομεακών Ολοκληρωμένων Πληροφοριακών Συστημάτων (ΟΠΣ) και διασφάλιση της οριζόντιας διαλειτουργικότητάς τους. Το “κλειδί” κάθε Ψηφιακής Πολυεπίπεδης Διακυβέρνησης δημόσιας πολιτικής είναι το Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα, που λειτουργεί και ως Πληροφοριακό Σύστημα Διοίκησης (Management Information System – MIS) της πολιτικής αυτής.

Η Ψηφιακή Πολυεπίπεδη Διακυβέρνηση θα κτίσει μια Νέα Εταιρική Σχέση Κεντρικής Διοίκησης – Περιφερειών – Δήμων, ώστε να συγκροτηθεί το Ενιαίο Διοικητικό Σύστημα που δεν έχει «εσωτερικά σύνορα» και παρέχει «υπηρεσίες χωρίς ραφές» (seamless services).

Στο πλαίσιο της Ψηφιακής Πολυεπίπεδης Διακυβέρνησης θα είναι πλέον εφικτός ο κάθετος και ο οριζόντιος συντονισμός των επιμέρους λειτουργιών τόσο των τομεακών δημόσιων πολιτικών, όσο και των χωρικών δημόσιων

πολιτικών, δεδομένου ότι συγκροτείται μια ενιαία λειτουργική «μήτρα διπλής εισόδου» για τη διακυβέρνηση των δημόσιων πολιτικών.

12. Οι προγραμματικοί στόχοι για την δεκαετία 2021–2030 και οι προτεραιότητες για την τρέχουσα χρονική περίοδο

Η ομάδα εκπόνησης της Μελέτης, ως προγραμματικούς στόχους για την δεκαετία 2021–2030 προτείνει να υιοθετηθούν οι δέκα (10) βασικές θέσεις του Κειμένου Κοινών Θέσεων ΕΝΠΕ – ΚΕΔΕ του κοινού Συνεδρίου τους (2018).

Ως προτεραιότητες για την τρέχουσα χρονική περίοδο θεωρούν τις ακόλουθες:

- την επίλυση του προβλήματος διαφορετικότητας των ΟΤΑ,
- την οργάνωση και τον λειτουργικό εκσυγχρονισμό τους,
- την ενίσχυση των ανθρώπινων πόρων και των πολιτικών προσωπικού,
- τη διεύρυνση της οικονομικής αυτοτέλειας των ΟΤΑ,
- την ενίσχυση της συμμετοχής τους στα αναπτυξιακά προγράμματα,
- τη διεύρυνση της διοικητικής αυτοτέλειάς τους και
- τη βελτίωση της αμφίδρομης σχέσης πολιτών – τοπικής αυτοδιοίκησης

13. Τα δέκα (10) βασικά βήματα μιας διοικητικής μεταρρύθμισης τομεακής δημόσιας πολιτικής

Επίσης θεωρούν ότι μια σύγχρονη διοικητική μεταρρύθμιση τομεακής δημόσιας πολιτικής ή τομεακής λειτουργίας, με διεύρυνση του ρόλου της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και στόχο την Ψηφιακή Πολυεπίπεδη Διακυβέρνηση, ακολουθεί δέκα (10) βασικά βήματα και τη Μεταρρυθμιστική Μεθοδολογία “Ευπαλίνος”.

Τελικό παραδοτέο είναι μια πρόταση για το περιεχόμενο των 4 μεταρρυθμιστικών εργαλείων της «Εργαλειοθήκης “Εμμ. Ροΐδης”»:

1. το Νομοσχέδιο και το δευτερογενές νομικό πλαίσιο,
2. ένα (τουλάχιστον τριετές) Πρόγραμμα Εφαρμογής του Νόμου
3. ένα (τουλάχιστον τριετές) Πρόγραμμα Συλλογικής Υποστήριξης των Φορέων του Συστήματος Διακυβέρνησης της δημόσιας πολιτικής (για την εφαρμογή της μεταρρύθμισης),
4. το μεσοχρόνιο Εθνικό Επιχειρησιακό Σχέδιο (ή Αναπτυξιακό Πρόγραμμα ή Σχέδιο Δράσης) χρηματοδότησης της εφαρμογής της διοικητικής μεταρρύθμισης και της άσκησης της δημόσιας πολιτικής.

Δεδομένου δε ότι η επόμενη σημαντική διοικητική μεταρρύθμιση αφορά συνολικά τη Δημόσια Διοίκηση, απαιτείται ο συντονισμός του σχεδιασμού και της εφαρμογής της από την Προεδρία της Κυβέρνησης.

14. Η εφαρμογή της προτεινόμενης μεταρρυθμιστικής τεχνικής

Η ομάδα εκπόνησης της Μελέτης δεν μένει στην προσπάθεια συμπύκνωσης της εμπειρίας από τις διοικητικές μεταρρυθμίσεις της Μεταπολίτευσης, με στόχο τη συγκρότηση της θεσμικής μνήμης στον τομέα αυτόν και τη διατύπωση της «Εργαλειοθήκης “Εμμ. Ροΐδης”», της «Μεταρρυθμιστικής Μεθοδολογίας “Ευπαλίνος”», των 10 βημάτων μιας διοικητικής μεταρρύθμισης και της

Ψηφιακής Πολυεπίπεδης Διακυβέρνησης ως σπονδυλικής στήλης της επόμενης σημαντικής διοικητικής μεταρρύθμισης, αλλά διατυπώνει και προτάσεις σε συγκεκριμένες τομεακές δημόσιες πολιτικές και λειτουργίες: Δημόσια Υγεία και Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας, Εκπαίδευση, Κατάρτιση και Διά Βίου Μάθηση, Διαχείριση των κινδύνων από φυσικές και τεχνολογικές καταστροφές, Πολιτική προστασία, Διαχείριση Στερεών Αποβλήτων, Αξιοποίηση της ακίνητης περιουσίας των ΟΤΑ κ.ά.

Επίσης, διατυπώνει επιμέρους προτάσεις για βελτιώσεις στους ακόλουθους θεσμούς: Επίλυση του προβλήματος της διαφορετικότητας των ΟΤΑ, Προγραμματικές Συμβάσεις, Αναπτυξιακές ανώνυμες εταιρείες ΟΤΑ, Κέντρα Διά Βίου Μάθησης, Ενεργειακές Κοινότητες, Έξυπνες Πόλεις (Smart Cities), Ανοικτά Δεδομένα.

15. Ένα παράθυρο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης προς την 4^η Βιομηχανική Επανάσταση

Τέλος, δεν παραλείπουν να ανοίξουν ένα “παράθυρο” προς την 4^η Βιομηχανική Επανάσταση προτείνοντας την αξιοποίηση από την Τοπική Αυτοδιοίκηση των εργαλείων της: των Big Data, του Internet of Things, του Cloud computing, του Αυτοματισμού, των Πλατφορμών και της Τεχνητής Νοημοσύνης, εκτιμούν δε ότι το “παράθυρο” αυτό μπορεί να αποκτήσει τα χαρακτηριστικά μιας ανοικτής “πύλης” προς τη νέα εποχή, με την προϋπόθεση ότι θα μπορούν να περάσουν όλοι οι ΟΤΑ (Δήμοι και Περιφέρειες), ώστε να επωφεληθούν όλοι οι πολίτες ανεξάρτητα του τόπου κατοικίας και εργασίας τους.

Αντί Επιλόγου

Η Μελέτη κλείνει με την παρουσίαση των λεγόμενων παθογενειών της λειτουργίας και του δημόσιου μανάτζμεντ του πολιτικο-διοικητικού συστήματος που θεωρεί ότι δεν είναι “παθογένειες” αλλά “ιδιοτυπίες” και μοτίβα (patterns) του συστήματος σύμφωνα με τα νέα ερμηνευτικά εργαλεία, όπως είναι η αρχή της απροσδιοριστίας της κβαντικής μηχανικής, η γενική θεωρία των συστημάτων, η θεωρία του χάους και της πολυπλοκότητας και οι επιστημονικές πειθαρχίες της ψυχολογικής διακυβέρνησης.